

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars tertia, hoc est:
Tractatio evangeliorum tam dominicalium, quam
festivalium, ad recte se sub variis tentationum generibus
gerendum, disposita**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126133](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126133)

2. *Potissima piorum cura.* Phinees uxor non adedè angitur de obitu matiti & focerì, quam de arcà Dei, quod illa de Israel translata, in manus Philistinorum pervenerat. Ita verus, maxime verò, moribundus Christianus, de nulla re magis sollicitus esse debet, quam de glorià Israelis, hoc est, vero Dei cultu, ut illum pro virili promoveat, ut Exempla Josue, Davidis, Hiskia, Josia, Nehemia, aliorumque Sanctorum Dei id docent, Jos. 24. v. 1. seqq. 1. Chron. 29. & 30. cap. 2. Reg. 20. & 23. Nehem. 1. seqq.

3. *Discipulorum Christi figura.* Uxor Phinees ex animo perturbata est, propter ablatam arcam Dei, quam gloriam Domini appellat, quo nomine & à Davide, Psalm. 26. vers. 8. & Assapho Psalm. 78. vers. 62. insignitur. Arca fœderis typus Christi fuit, ut constat ex Rom. 3. vers. 25. cum ille à furiosis Judæis Ethnicis traditus & cruci affixus, & postea à Josepho Arimathiaë terræ mandatus esset, discipuli ejus maximo mœrore percellerantur, non secus opinantes, quàm gloriam translaram esse de Israel. Sicuti duo ex illis, qui Emaus proficiscebantur, varia tristia colloquia hæc de se ferebant. Ubi enim Christus illis apparuit, & causam tristitiæ sciscitatus est, liberrimè animi sui sensa proferunt, dicentes: Translata est gloria Domini de Israel, Dominus gloriæ crucifixus est, 1. Cor. 2. v. 8. Jesum Nazarenum, qui fuit vir Propheta, potens in opere & sermone, coram Deo & omni populo: summi Sacerdotes & Principes nostri tradiderunt, in damnationem mortis, & crucifixerunt eum &c. Sicut S. Lucas paulò plenius indicat.

Nos methodo nostræ inservientes, videbimus

- I. Triplicem Querelam.
- II. Triplicem Medelam.
- III. Triplicem Cautolam.

J. J.

Exegesis.

CUM Jacobus Patriarcha à filiis suis certior redderetur, quod Josephus filius carissimus, quem dudum defunctum arbitrabatur, adhuc in vivis & Dominus totius Egypti esset, omnem fidem illis derogabat, dimisit namque eum sermonem cor ejus, ut Moses meminit, Gen. 45. v. 26.

Idem evenit discipulis Christi, quibus pia mulierculæ, quæ corpus Domini unctum iverant, die Paschatos, & ab Angelo satis de resurrectione Salvatoris instructæ erant, hæc bona nova afferebant, quod Dominus verè resurrexisset ex mortuis: at illi in corde suo, mœrore nimio consternati, multò aliter sentiebant, & nuncium hoc $\omega\epsilon\lambda\theta\epsilon\sigma$ putabant. Interea duo ex illis, qui quidem non è numero Apostolorum, sed fortassis è Lxx. discipulis fuerunt, siquidem alter Cleophas appellatur, Emmaus deambulatum eunt, quo sollicitudinem ex animo profigant. In viâ verò Jesus ipse è mortuis resuscitatus, in formâ peregrinâ ipsis apparet, qui quidem illis primò aperuit sensum ut intelligerent Scripturas, deinde se illis manifestavit, & ita fidem eorum, huc illuc vacillantem, valide confirmavit, ut prælecta Pericope pluribus indicat.

Que.

Querela respicit

I. *Nostram peregrinationem.* Non modò discipuli duo in Evangelio Emaus iter faciunt: sed & Servator ipsis adsociat sese, sine dubio in formâ viatoris, & comitem se illis adjungit. Quid obsecro vita nostra aliud, quàm continua peregrinatio, & quid homunciones nosmet aliud cunctaque tandem loci & ordinis finis, quàm peregrinantes sumus? Quamprimum vitam hanc temporalem ingredimur nascentes, peregrinationem nostram inchoamus, eamque in morte tandem concludimus.

Probè hoc intellexit Patriarcha Jacobus, qui Pharaoni quærenti: quot sunt annorum vitæ tuæ? Respondit: Dies peregrinationis vitæ meæ sunt centum triginta annorum, parvi & mali, & non pervenerunt usque ad dies patrum meorum, quibus peregrinati sunt, Genes. 47. vers. 9. Cum quo consentit Regius Psaltes inquiring: Advena ego sum apud te, & peregrinus, sicut omnes patres mei, Psalm. 39. vers. 13. & iterum: Peregrini sumus coràm te & advenæ, sicut omnes patres nostri, 1. Paral. 30. vers. 15. Quinimò omnes Sancti confessi sunt, se peregrinos & hospites esse super terram, Hebr. 11. v. 13.

Tales igitur cum simus, variis ærumnis & calamitatibus proposita est vita nostra. Viator nusquam fixam sedem habet, sed in continuo motu est, dum iter suum absolvat, licet via difficilis sit & iter periculosum. Quantis aëris injuriis, quot tempestatibus expositus est? modò æstu torretur, modò frigore infestatur, modò in discrimen vitæ & facultatum ad-

ducitur. Quodsi vesperi in hospitium divertitur, & levamen se inventurum putat, sæpè spes decollat, dum hospes morosus, imò quandoque prædator & latro est, ut nunquam majori lætitiâ afficiatur, quàm si molestias itineris superararit.

Non levioribus si non majoribus ærumnis subiecti sumus & ipsi in vitæ hujus peregrinatione: nullam enim requiem habet caro nostra, 2. Cor. 7. vers. 5. quotidie nobis in curriculo nostro progrediendum: nullam hinc habemus civitatem permanentem, Hebr. 13. v. 14. Symbolum nostrum est, plus ultrà, per varias tribulationes eundem nobis, Act. 14. v. 22. Intrate per angustam portam, & arctam viam, necessitati quippè parendum erit, Matth. 7. v. 13.

Der schmale Weg ist Trübsal voll/
Den ich zum Himmel wandern soll.

Et quis omnes peregrinationis hujus miseras exponet? quis pericula explicabit? quis tempestates numerabit, quibus infestamur? Esa. 54. v. 11.

Quia igitur peregrini & viatores sumus, ne tanquam ad rem peregrinam obstupescamus, propter æstum, quasi novi aliquid nobis contingat, 1. Petr. 4. v. 12. sed sciamus, eandem passionem ei, quæ in mundo est, nostræ fraternitati fieri, 1. Petr. 5. vers. 9. qui non minus propositi sunt omnibus fortunæ telis, sicut & nos, neve recusemus, quo minus eâ, quâ nati sumus conditione vivamus, neve tam graviter feramus eos casus, quos nullo consilio vitare possumus, eventisque aliorum memoriâ repetendis nihil

hhh

acci-

accidisse nobis novi cogitemus. Dicamus ergò: Iram Domini portabo, quia peccavi ei, Mich. 7. v. 9. Calicem salutis accipiam, & de nomine Domini prædicabo, Psal. 116. v. 13.

Illi proindè mortalium stolidissimi censendi sunt, qui hinc patriam suam quærunt, quod faciunt filii hujus seculi, qui figuram hujus mundi, quæ tamen præterit, 1. Cor. 7. vers. 31. tantopere in delictis habent, ut in eâ summum bonum, & animi requiem quærentes, terrena cælestibus, & transitoria æternis, præferant, & ita è peregrinatione patriam faciant. Ostulti & tardi corde! Num conditionis vestræ oblitis estis? Hospites estis, non inquilini?

- - - Scilicet omnibus
Quicumque terræ munere vescimur,
Enaviganda: sive Reges
Sive inopes erimus coloni.

Non habetis hinc civitatem permanentem, auditis? ergo futuram inquirete, Hebr. 13. v. 14. Ubi verò illa quærenda? ἐν ἐρανοῖς, inquit Paulus, ibi πολιτεύμεν nostrum est, Phil. 3. v. 20. Eò si anhelaverimus, hoc mundo ita utemur, tanquam qui non utuntur, 1. Cor. 7. v. 31. quin & omnes molestias & miseras vitæ hujus æquo animo ferentes, tandem anxie beatam ἰουδαίας desiderabimus, dicentes cum Paulo: Cupio dissolvi, & esse cum Christo, Phil. 1. v. 23. Et cum Ecclesiâ:

*Herr Jesu Christ / meins Lebens
Liecht, &c.*

II. *Crucis scandalisationem*, quâ & Sancti offendi quandoque possunt, Cleophas & comes ejus spontè confitentur, ma-

gnam se quidem de Christo spem cõcepisse, quod Judæos è servitute & jugo Romanorum liberaturus esset: Jam verò spes eorum prorsus decollavit. Dominus & Magister eorum, nefariè trucidatur, hic nulla spes superest, nulla fides, ut credant Messiam esse. Prophetam quidem, qui potenter, non ut Pharisæi, docuerit, & præclara miracula ediderit, ipsum agnoscunt: at quod post mortem quemquam juvare possit, id planè absurdum videtur. Ut ita justam Christi increpationem, quâ illos reprehendit, satis promeriti sint.

Discimus autem hinc, miseros nos homunciones eodem modo affectos esse, ut Cleophas & comes ejus. *Sicuti res se dant, magni atque humiles sumus*, ait Terentius. Quando sine afflictione & periculo sumus, nec adversa valetudine, aut victus inopiâ laboramus, gaudio ovantes, in quiete nostrâ dicimus: Non movebor in æternum, Psal. 30. v. 7. tum præsumtuosi cum Petro dicimus: Domine, ad quem ibimus? Verba vitæ æternæ habes, Joh. 6. v. 68. cum Assapho: Quid mihi est in cælo? & à te quid volui super terram? Psal. 73. v. 25. Si Deus pro nobis, quis contra nos? Rom. 8. v. 32.

Sit plenus orbis Dæmonum,
Qui nos vorare tendant,
Timebimus non admodum,
Nobis trophæa pendant.
Princeps in orbe,
Ringat furore,
Nihil nocebit
Nam judicatus it,
A verbulo peribit.

Quando verò pauperie, morbis, & variis
infor-

infortunis impetitur, quando aut Christum deserere, aut facultates relinquere jubemur, quando vita & fortuna in discrimine versantur, ibi animis cadimus & tantum non desperamus, ita Christus plane occubuisse in corde nostro videtur, ut queruli ingeminemus: Usque quo Domine, oblivisceris mei in finem? usque quo abscondis faciem tuam à me? Psal. 13. v. 1. 2. Nunquid in æternum projiciet Deus, & non amplius placabilis erit? num finis erit omnino misericordiæ ipsius? Pl. 77. v. 8. 9. Hæcne vera Ecclesia, & Sponsa Christi esset, cui Magnates terræ potentissimi adeo infensi sunt eamque undique oppugnant? Et hoc scandalum in multis adeo invalescit, ut eo ipso subindè ad apostasiam commoveantur, sic ut exempla multorum testantur. Et quia periculum est, ejusmodi tentationes & persecutiones, ob verbi contemptum, & ingratitude hominum denuò justo Dei judicio immissum iri, metuendum sanè, porro adhuc multos à fide defecturos esse.

Accuratâ proindè cautione opus est, ne in securitate & præsumptione temeraria pergamus, & tempore tentationis offendamur. Qui stat, videat, ne cadat, 1. Cor. 10. vers. 12. Christum non temere ratione scandali nos præmonuit, inquit: Hæc locutus sum vobis, ut non scandalizemini, Joh. 16. v. 1.

Quodsi verò scandalum evitare velimus, devoto verbi auditu, frequenti Sacramentæ usu, & indefessa oratione muniamus nos: O Domine, averte à nobis naufragium fidei, 1. Tim. 1. v. 19. Domine adauge nobis fidem, Luc. 17. v. 5. Credimus Do-

mine, adjuva incredulitatem nostram, Marc. 9. v. 24.

Laß mich kein Lust noch Furcht von dir/
In dieser Welt abwenden / 2c.

III. *Christi simulationem.* Simulat se Christus erga hos discipulos,

1. *Ut peregrinum.* Hoc pii quoque non raro experiuntur; Christus se illis sæpè ut peregrinum simulat, lamentantur illi & clamant, & ipse non audit, multò minus suppetias fert. Hinc querelæ: Expectatio Israel, Salvator noster in tempore tribulationis: quare quasi peregrinus es in terrâ, & quasi viator declinans ad pernoctandum? Quare futurus es, velut vit obstupefactus, & fortis, qui non potest salvare? Jer. 14. v. 8. Quodsi & tibi fortassis eò res redeat, mi Christiane! recordare quæso discipulorum Emmaunicorum, erga quos Servator itidem peregrinum se simulavit: & tamen eventus probavit, sub peregrinâ hæc formâ summam ejus *φιλανθρωπίας*, gratiam atque fidem delituisse, quam & tu confidenter sperare potes.

2. *Ut longius iturum.* q. d. Valetè nunc, iter meum longius prostat, vos in vicum ite, & colloquium meum boni consulite. Non majus malum homini accedere potest, quàm si Dominus abscedat. Væ illis, cum ego discessero, ait ipse, Hof. 9. v. 12. Quomodo verò discedit?

1. *Quando verbum & Sacramenta sua ex Ecclesia auferit:* hoc modo discessit à Judæis, Act. 13. v. 46. à Capernaitis, Matth. 11. vers. 23. à Gergesenis, Matth. 8. v. ult. ut & à Corinthiis, Ephesius, aliisque gentibus, imprimis vero à Romanis, apud quos quidem olim cum verbo & Sacramentis habitavit, quia vero ea spreverunt, recessit

h h h 2

ab

ab illis, & Anti-Christo, Papæ & Mahometo reliquit illos.

2. *Quando homini in calamitatibus versanti solatium suum subtrahit*, hoc modo apparenter reliquit piûm Jobum, ut ipse conqueritur: Mutatus mihi es in crudellem, & dura manu tua ostendis, te esse inimicum meum, Job. 30. v. 21. verè verò Judam, qui & solatio orbis desperavit, Matth. 27. v. 5.

3. *Quando benedictionem suam ab homine ejusq; actionibus tollit*. Hoc modo recessit à Saule, qui deindè nihil amplius feliciter gessit, 1. Sam. 16. v. 14.

Quia verò per peccata & impiam vitam Deus quasi à nobis propellitur, peccata quippè dividunt nos & Deum nostrum, Esa. 59. v. 2. Spiritus Sanctus disciplina effugiet fictum, & auferet se à cogitationibus, quæ sunt sine intellectu, Sap. 1. v. 5. desistamus à malo, & discamus benefacere, Psal. 34. v. 15. Ne à Deo deseramur, & temporale atque æternum vè incurramus, quod improperatur talibus. Osea. 9. vers. 12.

De Secundo.

Sequitur *Medela*, quæ fluit
I. *Ex dulcissima Christi conversatione*, qua prosequitur amantes se.

Quamprimum discipuli hi Emauntici in via de Magistro suo, ex sincera caritate invicem colloquuntur, appropinquans comitem se illis adjungit, & iter facit cum illis. Idem hodiè tenus adhuc facit, estque cum fidelibus suis, non modo præsentia generali, de qua Paulus: Non longe est ab uno quoque nostrum; in ipso

enim vivimus, movemur, & sumus, Act. 17. v. 27. sed & præsentia gratiæ, ubi appropinquat ad nos, verbo & Sacramentis, quibus nos alit, roborat, & recreat. In specie verò libenter est cum mæstis & contritis corde, sicut hi duo discipuli, quibus se adfociat, pleni tristitiæ & mæroris fuerunt.

Nam juxta est Dominus iis, qui tribulato sunt corde: & contritos spiritu salvabit, Psal. 34. vers. 19. Hoc præfiguratum est in hospio Bethaniæ, nam Luc. 10. vers. 38. legimus quod Christus libenter Bethaniæ apud Lazarum, Martham & Mariam diverterit. Bethania verò domum tristitiæ notat, ubi multum tristitiæ spiritus est, ibi Christus solatio suo præsens operatur, 2. Cor. 7. v. 10. Bethaniæ sorores plenæ dolorum sunt, Marthæ plenæ curarum, & Mariæ plenæ amaritudinis. Tamen & præsens est frater Lazarus, qui auxilium suum in Deo invenit. Christus igitur gaudio & solatio replet. Quomodo si cui mater blandiatur, ita ego consolabor vos, Esa. 66. v. 13.

Quando igitur gratia & solatio suo nobis appropinquat, cum gaudio excipiamus eum, & præsentiam ejus exosculemur, præsertim, quia non solus venit, sed & Pater, qui cum eo unum est, Joh. 10. v. 30. & Spiritus sanctus, qui ab eo ab æterno procedit, cum eo venit, & ita SS. Trinitas nobiscum conversatur, quam & sequuntur S. Angeli, qui castra metantur in circuitu timentium Dominum, Psal. 34. v. 8. quæ tanta gloria est, quam verbis exprimere nunquam possumus.

II. Ex